

Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний університет
Кафедра мовознавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри мовознавства

проф. Гайдаєнко І.В.

«28» серпня 2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.2.6. «ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
(у т.ч. виконання курсових робіт)»

Спеціальність 035.01 Філологія (українська мова та література)

Факультет української філології та журналістики

2018– 2019 навчальний рік

Робоча програма з дисципліни «Основи наукових досліджень (у т. ч. виконання курсових робіт)» для студентів спеціальності 035.01 Філологія (українська мова та література)

Розробники: Гайдаєнко І.В., кандидат філологічних наук, доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри мовознавства

Протокол від «28» серпня 2017 року № 1

Завідувач кафедри мовознавства

(проф. Гайдаєнко І.В.)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 0203 Гуманітарні науки	Варіативна
Модулів – 1	Спеціальність: 035Філологія (українська мова та література)	Рік підготовки:
Змістових модулів – 1		2-й
Загальна кількість годин – 90		семестр
		3-й
		Лекції
		12 год.
		Практичні, семінарські
		4 год.
		Лабораторні
		-
		Самостійна робота
		74 год.
		Вид контролю: залік
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 7	Рівень вищої освіти: бакалавр	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить – 62 % /38 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Науково-дослідна робота студентів є важливим складником фахової підготовки майбутніх спеціалістів. Форми їхні різноманітні: участь у наукових гуртках, конференціях, написання рефератів, курсових і випускних робіт, виконання завдань діалектологічної та педагогічної роботи.

Студентська науково-дослідна робота може стати продовженням серйозних наукових студій після закінчення вузу в аспірантурі чи без відриву від роботи в школі чи ЗМІ.

Мета дисципліни: Спираючись на компетентнісну, когнітивну, соціокультурну, діяльнісну та гуманістичну парадигму сучасної мовної освіти, курс «Основи наукових досліджень» має на меті ознайомити студента-філолога з різними формами науково-дослідної роботи. Він спрямований на засвоєння навчального матеріалу у формі, лекцій, практичних занять, самостійної навчально-дослідної роботи (індивідуального завдання), призначеного формувати практичні навички роботи студентів зі спеціальною літературою, орієнтувати їх на інтенсивну роботу, критичне осмислення здобутих знань і глибоке вивчення теоретичних і практичних питань філології задля підвищення комунікативної *компетенції* студентів та якості професійної підготовки освітянських кадрів.

Завдання курсу:

▪ **теоретичні** – висвітлення теоретичних основ, питань методики, технології та організації науково-дослідницької діяльності, зокрема формування теоретичного й практичного підґрунтя для ефективного, кваліфікованого проведення наукових досліджень студентами, магістрами, як у процесі навчання у вузі, так і в практичній діяльності.

▪ **практичні** –

а) ознайомити студентів з програмою навчальної дисципліни, її структурою, формами й методами навчання, видами й методами контролю знань;

б) навчити працювати з науковою книгою, конспектувати лекції та першоджерела, добирати літературу до певної теми, укладати бібліографію, користуватися бібліотечними каталогами, писати реферати, курсові, випускні роботи, виконувати іншу самостійну роботу.

Очікувані результати.

Під час практичних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти набувають уміння та навички:

- обирати (пропонувати, формулювати) тему наукового дослідження;
- формулювати об'єкт, предмет, мету, завдання, гіпотезу дослідження;
- добирати комплекс оптимальних методів для здійснення дослідження;
- користуватися методами соціометрії, математичного аналізу для обробки результатів дослідження;
- здійснювати наукове дослідження у вигляді курсової (випускної) роботи;
- опрацьовувати наукову літературу щодо методів наукових досліджень та здійснювати дослідження серед своїх колег-студентів із використанням окремих методів

наукових досліджень: анкетування, тестування, вивчення продуктів діяльності;

- готувати наукові повідомлення, доповіді, писати наукові статті.

3. Програма навчальної дисципліни

Організація науково-дослідницької діяльності.

1. Сутність науки
2. Етапи розвитку науки
3. Класифікація наук
4. Структура наукової теорії
5. Функції наукової теорії
6. Наука як соціальний інститут
7. Організація наукової діяльності в Україні

Методологічні основи наукового пізнання.

1. Методологічна культура науки
2. Поняття про методологію досліджень
3. Види та функції наукових досліджень
4. Методи та техніка наукових досліджень
5. Методи емпіричного дослідження
6. Методи досліджень на емпіричному та теоретичному рівнях

Вибір напрямку наукового дослідження та етапи наукової роботи.

1. Процес наукового дослідження, його характеристика та етапи проведення
2. Науково-дослідницька діяльність студентів
3. Формулювання теми, мети і задач наукового дослідження
4. Вибір теми та реалізація дослідження
5. Рецензування науково-дослідних робіт

Пошук, накопичення та обробка наукової інформації.

1. Поняття про наукову інформацію та її роль у про веденні наукових досліджень
2. Джерела інформації та їх використання в науково-дослідній роботі
3. Методика вивчення наукової, навчальної, навчально-методичної літератури
4. Техніка роботи зі спеціальною літературою

Використання ЕОМ у наукових дослідженнях.

1. Характеристика автоматизованих систем обробки лінгвістичної інформації, функціонування та принципи побудови

Експериментальні дослідження та обробка їх результатів.

1. Експеримент – як складова наукового дослідження
2. Етапи експериментальних досліджень
3. Методологія експериментальних досліджень
4. Форми звітності при науковому дослідженні

Оформлення результатів наукової роботи і передача інформації.

1. Правила та загальні вимоги оформлення наукових робіт
2. Наукова публікація: поняття, функції, основні види
3. Наукова монографія, наукова стаття, тези
4. Методика підготовки та оформлення публікацій
5. Форми звітності при науковому дослідженні

Упровадження й ефективність наукових досліджень.

1. Винахідництво та розвиток наукової творчості
2. Відкриття та винаходи
3. Раціоналізаторські пропозиції
4. Розрахунок економічної ефективності наукових досліджень
5. Ефективність результатів наукових досліджень та її критерії

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль. Теоретичні основи та прикладні положення наукових досліджень з лінгвістики						
Наука – продуктивна сила розвитку суспільства	2	2				10
Наукові дослідження – шлях до розв’язання проблем методики	2	2				10
Основи методології науково-дослідної роботи	4	2	2			10
Основні напрямки наукових лінгвістичних досліджень у сучасних умовах. Становлення лінгвістики як науки. Види і класифікація мовознавчих наук. Загальні проблеми розвитку лінгвістики на сучасному етапі.	2					10
Інформаційне забезпечення наукових досліджень	2	2				12
Основні види наукових праць. Наукова стаття: її види, типова структура. Наукове повідомлення, методика підготовки. Тези наукової доповіді, виступу, повідомлення.	2					12
Рецензія як вид систематизації результатів наукового дослідження. Наукова (науково-популярна) брошура. Розділ колективної наукової праці: методичні вимоги підготовки. Монографічна наукова праця: різновиди структурної побудови та типові методичні вимоги до написання.	2					2
Зміст і етапи науково-дослідної роботи години. Процес наукового дослідження у мовознавстві та його характеристика. Наукова проблема та обґрунтування теми дослідження. Гіпотези у наукових дослідженнях. Критерії вибору теми наукового дослідження, порядок її конкретизації і затвердження. Дослідна і завершальна стадії науково-дослідного процесу. Структура та оформлення наукових праць.	2					2

Вступна частина наукової праці. Типові вимоги до структури та оформлення вступу до кваліфікаційної наукової роботи. Основна частина кваліфікаційної наукової роботи. Типові вимоги до структури та оформлення основної частини кваліфікаційної наукової роботи. Заключна частина кваліфікаційної наукової роботи. Типові вимоги до структури та оформлення заключної частини кваліфікаційної наукової роботи. Додатки до наукової праці: різновиди, типові вимоги до оформлення. Бібліографічні посилання: різновиди оформлення, правила бібліографічного опису літератури та документальних джерел. Список використаної літератури та джерел у кваліфікаційних наукових працях: типова структура, порядок оформлення бібліографічного опису.						
Курсова робота з лінгвістики: написання, оформлення, захист	5	2	1			2
Бакалаврська, дипломна, магістерська роботи з лінгвістики: написання, оформлення, захист	5	2	1			2
Кваліфікаційна наукова робота (дисертація): особливості структури та методики викладу результатів дослідження. Автореферат дисертації: типові вимоги до змісту, структури та оформлення.	2					2
Разом за змістовим модулем	90	12	4			74
Усього годин	90	12	4			74

**Розподіл навчальних годин з дисципліни «Основи наукових досліджень (у т. ч. виконання курсових робіт)»
для спеціальності 6.020303 Філологія (українська мова та література)
на 2017-2018 н.р.**

Тема модуля	Кількість годин для денної форми навчання					Форма семестрового контролю
	Всього	Лекції	Семі-нари	Практична (лабораторна робота)	Самостійна робота	
Теоретичні основи та прикладні положення наукових досліджень	90	12		4	74	залік

5. Змістові модулі навчальної дисципліни
Змістовий модуль. Теоретичні основи наукових досліджень та прикладні положення наукових досліджень

Лекційний змістовий модуль

- Тема 1.** Наука – продуктивна сила розвитку суспільства – 2 год.
Тема 2. Наукові дослідження – шлях до розв’язання проблем методики – 2 год.
Тема 3. Основи методології науково-дослідної роботи – 2 год.
Тема 4. Інформаційне забезпечення наукових досліджень – 2 год.
Тема 5. Курсова робота: написання, оформлення, захист – 2 год.
Тема 6. Бакалаврська, дипломна, магістерська роботи: написання, оформлення, захист – 2 год.

Практичний змістовий модуль

- Тема 1.** Основи методології науково дослідної роботи – 2 год.
Тема 2. Курсова робота: написання, оформлення, захист.
Дипломна, магістерська роботи: написання, оформлення, захист – 2 год.

Модуль самостійної роботи

- Тема 1.** Основні напрямки наукових лінгвістичних досліджень у сучасних умовах. Становлення лінгвістики як науки. Види і класифікація мовознавчих наук – 2 год.
Тема 2. Основні види наукових праць: наукова стаття, повідомлення, тези наукової доповіді, виступ – 2 год.
Тема 3. Рецензія як вид систематизації результатів наукового дослідження. Наукова (науково-популярна) брошура. Розділ колективної наукової праці: методичні вимоги підготовки – 2 год.
Тема 4. Процеси наукового дослідження у мовознавстві та їх характеристики (наукова проблема та обґрунтування теми дослідження, гіпотеза, критерії вибору теми наукового дослідження, порядок її конкретизації і затвердження, дослідна і завершальна стадії науково-дослідного процесу) – 2 год.
Тема 5. Курсова робота з лінгвістики: написання, оформлення, захист – 2 год.
Тема 6. Бакалаврська, дипломна, магістерська роботи з лінгвістики: написання, оформлення, захист – 2 год.
Тема 7. Кваліфікаційна наукова робота (дисертація): особливості структури та методики викладу результатів дослідження. Автореферат дисертації: типові вимоги до змісту, структури та оформлення – 2 год.

Підсумкова тека

- Методичні рекомендації до написання реферату
Теми рефератів
Питання для модульного контролю

6. Методи навчання

Комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяють розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця-філолога з урахуванням індивідуальних особливостей учасників навчального процесу й спілкування.

З метою формування професійних компетенцій широко впроваджуються інноваційні методи навчання, що забезпечують комплексне оновлення традиційного педагогічного процесу (упровадження комп'ютерної підтримки – схеми, презентації до лекцій, таблиці, зразки аналізу, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань; співбесіда, бесіда).

7. Методи контролю

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

Використовуються методи усного й письмового контролю, які сприятимуть підвищенню мотивації студентів-майбутніх фахівців до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається усному та письмовому методам контролю.

Проведення заліків передбачає оцінювання знань студентів за системою «Зараховано» та «Не зараховано»:

8. Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Рівень, шкала ECTS, оцінка	Теоретична підготовка	Практичні вміння та навички
1	2	3
зараховано	Студент має глибокі, міцні і систематичні знання всіх положень теорії. Студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття основ наукових досліджень, правила, норми проведення дослідження та пов'язати їх з реальними явищами, може навести приклади їх застосування в практичній діяльності. Студент може самостійно застосовувати знання в стандартних ситуаціях, його відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим.	Студент самостійно розв'язує типові вправи і завдання, володіє базовими навичками з виконання необхідних завдань наукового дослідження, узагальнити результат. При виконанні практичних, контрольних та індивідуальних робіт студент може виконати роботу в повному обсязі й зробити правильні висновки
Не зараховано	Відповідь студента елементарна, фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про методи наукових досліджень. У відповіді відсутня самостійність. Студент знайомий лише з деякими основними поняттями та визначеннями курсу, з допомогою викладача може сформулювати лише деякі основні положення.	Студент знає окремі норми і правила стосовно організації та проведення наукових досліджень. Під час виконання практичних, контрольних робіт студент уміє користуватися окремими прикладами, але не може самостійно виконати роботу та зробити висновки

9. Рекомендована література

Базова (основна)

1. Ковальчук В. В., Моїсєєв Л. М. Основи наукових досліджень: навч. посіб. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – К.: Видавничий дім «Професіонал», 2004. – 208 с.
2. Крушельницька О. В. Методологія і організація наукових досліджень: навч. посіб. – К.: Кондор, 2003. – 192 с.
3. Курсовые и дипломные работы: От выбора темы до защиты: Справочное пособие / Авт.-сост. И. Н. Кузнецов. – Мн.: Мисанта, 2003. – 416 с.
4. П'ятницька-Позднякова І. С. Основи наукових досліджень у вищій школі. – К.: Центр навч. літ-ри, 2003. – 116 с.
5. Пентилюк М.І., Гайдаєнко І.В., Окуневич Т.Г., Митрофанова О.Г., Андрієць О.М., Довженко І.В. Навчально- й науково-дослідна робота студентів-філологів (реферат, курсова, випускна робота з української мови та методики її навчання): навч.-метод. посіб. для студ. – К.: Ленвіт, 2010. – 120 с.
6. Пилипчук М. І., Григор'єв А. С., Шостак В. В. Основи наукових досліджень: підручник. – К.: Знання, 2007. – 270 с.
7. Романюк М. М. Загальна і спеціальна бібліографія: навч. посіб. для студ. «Видавнича справа та редагування». – 2-е вид. – Львів: Світ, 2003. – 96 с.
8. Стеченко Д.М., Чмир О.С. Методологія наукових досліджень: підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 317 с.
9. Тематика та методичні поради до написання робіт з української мови: Для викладачів і студентів філологічних факультетів пед. інститутів / Упорядник М.І.Пентилюк, В.О.Нагіна. – К.: РУМК. – 1992.
10. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підручник. - 6-те вид., переробл. і доповн. – К. : Знання, 2008. – 310 с.

Допоміжна

1. Зразки бібліографічного опису джерел у наукових працях / Укл. Ю. Тимошенко. – Черкаси: Вид-во ЧДУ, 2003. – 60 с.
2. Коломієць В. О. Як виконувати курсову роботу: метод. посібник для студентів вищих педагог. навч. закладів. – К.: Вища школа, 2003. – 69 с.
3. Кушнарєнко Н. М., Удалова В. К. Наукова обробка документів: підручник. – К.: Вікар, 2003. – 328 с.
4. Науково-методичні вказівки щодо особливостей оформлення та написання рефератів, курсових та дипломних робіт, організації конференцій, семінарів, написання статей (для студентів вищих навчальних закладів 1–4 рівнів) / Автор-упорядник Я.Чорненький. – Кременець: Папірус. – 2000.
5. Штернбег Л. Ф. Скоростное конспектирование. – М.: Высшая школа. – 1985.
6. Штонь О. П., Буда В. А. Курсова робота з української мови. — Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2002.– 64 с
7. Штонь О. П., Буза В. А. Курсова робота з української мови: навчально-методичний посібник для студентів-філологів. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан. – 2002.
8. Щербакова К. Й. Вступ до спеціальності. – К.: Вища школа. – 1990.

10. Інформаційні ресурси

1. www.essuir.sumdu.edu.ua/.../Kolisnichenko.do
2. www.dmeti.dp.ua/file/kdoczn_10892.pdf
3. www.its.lnpu.edu.ua/.../osnovi_nauk_doslidg.doc
4. www.kneu.edu.ua/get_file.php?id=2559
5. www.politics.ellib.org.ua/pages-cat-42.htm
6. www.tourism.uz.ua/.../Osnovy_naukovykh_doslidzh...

7. www.novaknyha.com.ua/downloads/pdf/589.pdf